

Alusta alkaen 18. Savonlinnan Tuomiokirkko 21.2.2008

1 Moos 14

Aabrahamin Herra on Kaikkivaltias Luoja

Tämän päivän teksti puhuu taas Abramista, eli Aabrahamista.

Hän oli vaelteleva pikku paimentolaisruhtinas. Hän asui Palestiinassa niinsanotusti "muukalaisena", eli teltoissa omistamatta lainkaan maata. Mutta hän oli tullut maahan Jumalan käskyn ja lupauksen perusteella: "Lähde maastasi, asuinsijoiltasi ja isäsi kodista siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan. Minä teen sinusta suuren kansan ja siunaan sinua. ... Sinun saamasi siunaus tulee siunaukseksi kaikille kansoille."

Abram oli uskonut Jumalan lupauksen ja lähtenyt hänen käskynsä mukaan liikkeelle, vaikka ei tiennyt, mihin Herra hänet johdattaisi. Hän sai elämässään kokea todeksi Jumalan lupauksen. Se lupaus sitoi koko hänen olemassaolonsa Jumalaan, eli Jahveen, joka oli ilmestynyt hänelle. Aabrahamista alkoi pelastushistoria, jonka kautta Jumala alkoi vähitellen tutustuttaa ihmiskuntaa itseensä yhä läheisemmällä tavalla. Se huipentui Jeesukseen, kun Jumala syntyi ihmiseksi meidän luoksemme. Mutta Jumalan pelastava yhteydenotto ihmiskuntaan alkoi jo n. 3500 v. aiemmin, Abramista.

Abram suurvaltapoliitiikan pyösteissä

Tämänpäiväisessä kertomuksessa Abram näyttäytyy aivan uudessa valossa. Hänet liitetään suurvaltapoliitiikkaan, keskelle aikansa suurimpien sotilasliittoutumien välienselvittelyä.

Ja tapahtui siihen aikaan, kun Amrafel oli Sinearin kuninkaana, Arjok Ellasarin kuninkaana, Kedorlaomer Eelamin kuninkaana ja Tidal Goojimin kuninkaana, että he alottivat sodan Beraa, Sodomän kuningasta, Birsaa, Gomorran kuningasta, Sinabia, Adman kuningasta, Semeberia, Seboimin kuningasta, ja Belan, se on Soarin, kuningasta vastaan. Nämä kaikki liittoutuivat kokoontuen Siddimin laaksoon, jossa Suolameri nyt on. Kaksitoista vuotta he olivat olleet Kedorlaomerille alamaiset, mutta kolmantentoista vuotena he tekivät kapinan.

Jakeissa 1-4 kerrotaan kahdesta suuresta liittoutumasta. Itäiseen liittoutumaan kuuluivat seuraavat mahtavat kuninkaat: 1.) Amrafel, Sinearin l. Babylonin kuningas. Ei mainita Rt:n ulkop. lähteissä. 2.) Eliasar, Arjokin kuningas. Ei ole tietoa, missä Arjok oli. 3.) Elamin kuningas Kedarlaomer. Elam oli Persianlahden pohjoispuolella, nyk. Iranissa. Suurvalta. 4.) Goojimin kuningas Tideal.

Läntiseen liittoutumaan kuuluivat Sodomän, Gomorran, Adman, Seboimin ja Soarin kuninkaat sotaväkineen. Kaikki nämä ovat ilmeisesti pieniä kaupunkivaltioita, jotka sijaitsivat nykyisen Kuolleen meren paikalla. Aluetta sanottiin Siddimin laaksoksi. (Rt kertoo, kuinka Jumala tuhosi Sodomän ja Gomorran, koska asukkaat olivat hyvin syntisiä. Kuollut meri peitti ennen hedelmällisen Siddimin laakson. Tällainen katastrofi on kai geologiankin mukaan tapahtunut). Siddimin laakson kaupungit olivat kauan olleet alamaisia Elamin suurvallalle ja Kedarlaomerille, mutta ryhtyivät sitten kapinaan, ja kokosivat sotajoukkonsa.

Kedarlaomerin johtaman suurvaltablokin armeija lähti liikkeelle kaukaa pohjoisesta ja idästä ja teki laajan rankaisuretken ympäri Palestiinaa kukistaen monia kansoja.

Neljäntenätoista vuotena tulivat Kedorlaomer ja ne kuninkaat, jotka olivat hänen kanssaan; ja he voittivat refalaiset Astarot-Karnaimissa ja suusilaiset Haamissa, niin myös eemiläiset Kirjataimin tasangolla ja hoorilaiset heidän vuoristossaan, Seirissä, aina Eel-Paaraniin asti, joka on erämaan laidassa. Ja he palasivat ja tulivat Mispatin lähteelle, se on Kaadekseen, ja valloittivat koko amalekilaisten maan ja voittivat myöskin amorilaiset, jotka asuivat Hasason-Taamarissa.

Kyseessä oli tuon aikainen maailmanpoliittinen taistelu, 4 kuningasta vastaan 5 kuningasta. Siinä ei käynyt hyvin Siddimin laakson kuningasten liittoutumalle. Heidän ei olisi kannattanut ruveta pullikoimaan Kedarlaomerin suurvaltaa ja sen liittolaisia vastaan.

Silloin lähtivät Sodomian kuningas, Gomorran kuningas, Adman kuningas, Seboimin kuningas ja Belan, se on Soarin, kuningas ja asettuivat Siddimin laaksossa sotarintaan heitä vastaan - Eelamin kuningasta Kedorlaomeria, Goojimin kuningasta Tidalia, Sinearin kuningasta Amrafelia ja Ellasarin kuningasta Arjokia vastaan, neljä kuningasta viittä vastaan.

Mutta Siddimin laakso oli täynnä maapihkakuoppia. Ja Sodomian ja Gomorran kuninkaat pakenivat ja putosivat niihin; mutta henkiin jääneet pakenivat vuoristoon. Ja he ottivat Sodomasta ja Gomorrasta kaiken tavaran ja kaikki ruokavarat ja menivät matkaansa.

Pikkukuninkaat panevat kovan kovaa vastaan, mutta häviävät taistelun maahantunkeutujille. Paetessaan heidän sotajoukkonsa tippuvat maaöljykuoppiin. Kaikki voitettut kaupungit ryöstettiin.

Jumalan pelastushistoria on kiinnostunut tästä valtavasta taistelusta aika mitättömän näköisen asian takia: Kedarlaomerin joukot ryöstivät mukaansa myös Lootin, joka sattui olemaan Abramin veljenpoika. Sitä heidän ei olisi kannattanut tehdä.

Ja lähtiessään he ottivat mukaansa myöskin Lootin, Abramin veljenpojan, ja hänen omaisuutensa; hän näet asui Sodomassa.

Mutta muuan pakolainen tuli ja ilmoitti siitä Abramille, hebrealaiselle; tämä asui tammistossa, joka oli amorilaisen Mamren, Eskolin ja Aanerin veljen, oma, ja he olivat Abramin liittolaisia.

Kun Abram kuuli, että hänen sukulaisensa oli otettu vangiksi, aseisti hän luotettavimmat palvelijansa, jotka olivat hänen kodissaan syntyneet, kolmesataa kahdeksantoista miestä, ja ajoi vihollisia takaa aina Daaniin saakka.

Abramin rohkeus

Abramin luonne on kehittynyt vuosien aikana Jumalan elämäkoulussa. Aiemmin hän oli ollut niin pelkuri, ettei ollut uskaltanut edes tunnustaa kaunista vaimoaan Saaraa vaimokseen, vaan oli antanut hänet Egyptin faraolle, kun pelkäsi, että hänet muuten tapettaisiin. Mutta Jumala oli koulunut häntä uskon koulussa. Nyt kun hän kuulee veljenpoikansa kovasta kohtalosta, hän tarttuu heti miekkaansa, aseistaa 318 miestä ja

liittolaistaan ja lähtee lähes älyttömän rohkeasti tämän pienen joukon kanssa ajamaan takaa aikansa suurimman sotilasliittoutuman armeijaa. Usko Jumalaan ja rakkaus sukulaiseen tekivät hänestä käsittämättömän rohkean ja voitokkaan sotapäällikön.

Ja hän jakoi väkensä ja hyökkäsi palvelijoihin yöllä vihollisten kimppuun ja voitti heidät ja ajoi heitä takaa aina Hoobaan saakka, joka on Damaskosta pohjoiseen.

Abram uskoi Jumalaan, mutta ei hän silti toiminut vailla järkevää suunnitelmaa. Väki jaettiin ryhmiin, tehtiin yllätyshyökkäys yön pimeydessä. Kedarlaomerin varmaankin kymmentuhantinen suurvalta-armeija joutui pakokauhun valtaan ja luuli paljon suuremman joukon, kuin 318 miestä olevan heidän kimpussaan. Abrammin voitto oli silti inhimillisesti katsoen mahdoton. Jumala antoi sen.

Tämä olkoon meille rohkaisuna, ei sotimiseen, vaan siihen, että luottaisimme Jumalan mahdollisuuksiin auttaa tilanteissa, joissa inhimillisesti katsoen ei ole mitään toivoa.

Jumalan apuun on uskottava epätoivoisessakin tilanteessa

Tästä Raamatussa on lukuisia kertomuksia. Minä luulen, että joissain niissä on mukana legendanomaista ainesta. Oli miten oli, niillä on sanoma: Jumala voi auttaa tilanteissa, jotka ovat inhimillisesti mahdottomia. Siksi toivoa ei saa menettää.

Kaikkein raisuin kertomus tällaisesta inhimillisesti katsoen mahdottomasta voitosta on kertomus Simsonista.

Niin kolmetuhatta miestä Juudasta meni Eetamin kallioluolalle, ja he sanoivat Simsonille: "Etkö tiedä, että filistealaiset hallitsevat meitä; mitä oletkaan meille tehnyt!" Hän vastasi heille: "Niinkuin he tekivät minulle, niin minäkin tein heille". He sanoivat hänelle: "Me tulimme sitomaan sinut antaaksemme sinut filistealaisten käsiin". Mutta Simson sanoi heille: "Vannokaa minulle, ettette itse lyö minua kuoliaaksi". Niin he vastasivat hänelle sanoen: "Emme lyö; me ainoastaan sidomme sinut ja annamme sinut heidän käsiinsä, mutta emme sinua surmaa". Ja he sitoivat hänet kahdella uudella köydellä ja veivät hänet pois kalliolta. Kun hän saapui Lehiin, niin filistealaiset riensivät riemuhuudoin häntä vastaan. Silloin Herran henki tuli häneen, ja samalla köydet hänen käsivarsissaan olivat kuin tulen polttamat aivinalangat, ja hänen siteensä sulivat pois hänen käsistään. Ja hän huomasi tuoreen aasinleukaluun, ojensi kätensä, otti sen ja löi sillä kuoliaaksi tuhat miestä. Ja Simson sanoi: "Aasinleukaluulla minä löin heitä läjään, löin kahteen, aasinleukaluulla löin heitä tuhannen miestä". Sen sanottuaan hän heitti leukaluun kädestään. (Tuom 15:12-17)

Simsonilla oli sellaista rempseää otetta, jota ahtaalle ajettu Herran kansa tänäänkin tarvitsisi. En tarkoita tietenkään sotaa ja väkivaltaa, vaan rohkeutta ja itsetuntoa ja luottamusta Jumalan konkreettiseen apuun tilanteessa, jossa kristillinen usko leimataan julkisuudessa sivistymättömäksi taikauskoksi tai suvaitsemattomuudeksi.

Takaisin Aabrahamiin. Tärkeintä hänelle oli, että hän sai pelastettua rakkaan sukulaisensa Lootin ja muut ihmiset.

Ja hän toi takaisin kaiken tavaransa; myöskin sukulaisensa Lootin ja hänen tavaransa hän toi takaisin, niin myös vaimot ja muun väen.

Melkisedek, El Eljonin (Korkein Jumala) palvelija

Sitten seuraa ehkä tärkein syy sille, miksi tämä kertomus on otettu Raamattuun.

Paluumatkalla kuninkaita voittamasta Sodomian kuningas ja hänen mukanaan eräs toinen kuningas, Melkisedek, tulevat onnittelemaan häntä.

Kun hän oli paluumatkalla, voitettuaan Kedorlaomerin ja ne kuninkaat, jotka olivat tämän kanssa, meni Sodomian kuningas häntä vastaan Saaven laaksoon, jota sanotaan "Kuninkaan laaksoksi".

Ja Melkisedek, Saalemin kuningas, toi leipää ja viiniä; hän oli Jumalan, Korkeimman, pappi. Ja hän siunasi hänet sanoen: "Siunatkoon Abramia Jumala, Korkein, taivaan ja maan luoja. Ja kiitetty olkoon Jumala, Korkein, joka antoi vihollisesi sinun käsiisi." Ja Abram antoi hänelle kymmenykset kaikesta.

Tuo Salemin kuningas Melkisedek on outo hahmo. "Hän oli Korkeimman Jumalan pappi". Korkein Jumala, *El Eljon* oli jumaluus, jota palvottiin erityisesti Salemin kaupungissa, eli Jerusalemissa. Salem oli alunperin erään kanaanilaisen kansan asuma kaupunki, siis ei israelilaisten. Kuningas Daavid valloitti sen israelilaisille vasta melkein 1000 v. Abramia myöhemmin. Mutta siellä palvottiin jo ennen israelilaisten aikaa "Korkeinta Jumalaa", El Eljonia.

Siihen aikaan kanaanilaiset ajattelivat, että on monta jumalaa. Korkein heistä, niinkuin suomalaisten muinainen "Ukko Ylijumala", oli maailman Luoja. Tämän Luoja-Jumalan pappi oli tuo Salemin eli Jerusalemin kuningas Melkisedek.

"Kiitetty olkoon Korkein Jumala, joka antoi sinun lyödä vastustajasi". Melkisedek ei ilmeisesti tiedä, että Herra on valinnut Abramin erityiseen suojelukseensa. Mutta hän tajuaa, että sillä maailmankaikkeuden Luoja ja kaiken tekijällä, jota hän palvelee nimellä El Eljon, Korkein Jumala, hänellä on nyt ollut sormensa pelissä näissä tapahtumissa. Ei kukaan muuten voisi voittaa 300 miehellä suurvaltaliittoutuman armeijaa.

"Yleinen ilmoitus" ja "erityinen ilmoitus" puhuvat samasta Jumalasta, Korkeimmasta Luojusta

Jumala ei ollut tarttunut Melkisedekin elämään yhtä ratkaisevalla tavalla kuin Aabrahamin elämään. Melkisedek tunsu Jumalan vain yleisellä tasolla, nimittäin sen perusteella, että Jumala on taivaan ja maan Luoja, kaikkea korkeammalla oleva Jumala. Teologisesti voisi sanoa, että Melkisedek tunsu Jumalan hänen "yleisestä ilmoituksestaan".

Aabraham taas tunsu Jumalan aivan erityisellä tavalla. Jumala oli tehnyt hänen kansan liito ja valinnut hänet erityisen siunauksensa kohteeksi. Jumala halusi Aabrahamista aloittaa pelastushistorian, jonka kautta hän voisi vähitellen ilmoittaa itsensä kaikille kansoille. Teologian käsittein tätä sanotaan "erityiseksi ilmoitukseksi".

Luulisi, että Abram kieltäisi Melkisedekiä siunaamasta häntä ja puhumasta mitään Jumalasta. Minä jos olisin ollut Abram, niin minä olisin ylpeästi sanonut tai ainakin ajatellut, että älä sinä pakana siinä mitään höpötä, minä olen Jumalan mies, et sinä Jumalasta mitään

tiedä.

Mutta Abram ei tee näin. Hän ottaa nöyrästi vastaan siunauksen. Hän maksaa jopa kymmenykset voittosaaliistaan, eli uskonnollisen veron, tälle El Eljonin papille.

Tällä käytöksellään Abram aivankuin sanoo: ”Olet oikeassa Melkisedek. Se Jumala, jota sinä palvot nimellä Korkein Jumala, taivaan ja maan Luoja, hän kulkee minun kanssani ja on antanut minulle tämän voiton.”

Sama käy ilmi myös jakeesta 22. Kun Abram itse puhuu Jumalasta, hän käyttää melkein samoja sanoja Jumalasta, kuin Melkisedek: Herra, Korkein Jumala (Jahve, El Eljon), joka on luonut taivaan ja maan.

Ja Sodomän kuningas sanoi Abramille: "Anna minulle väki ja pidä sinä tavara".
Mutta Abram sanoi Sodomän kuninkaalle: "Minä nostan käteni Herran, Jumalan, Korkeimman, taivaan ja maan luoja, puoleen ja vannon:
En totisesti ota, en langan päätä, en kengän paulaa enkä mitään muuta, mikä on sinun, ettet sanoisi: 'Minä olen tehnyt Abramın rikkaaksi'.
En tahdo mitään, paitsi mitä palvelijat ovat kuluttaneet ja mikä on niille miehille tuleva, jotka minua seurasivat, Aanerille, Eskolille ja Mamrelle; he saakoot osansa."

Abram tunnustaa siis, että hänen ja Melkisedekin uskossa Jumalaan on kyse samasta Jumalasta, vaikka he ovat tulleet tuntemaan Jumalan eri tavoin: Melkisedek on tarkkaillut luomakuntaa ja tullut sen kautta siihen johtopäätökseen, että täytyy olla olemassa Korkein Luoja. Abram ei itse ole löytänyt uskoa Luojaan, vaan Jumala on ilmestynyt hänelle nimellä Herra ja alkanut vaikuttaa hänen elämässään.

Meille tämä merkitsee sitä, että Raamatussa meille ei kerrota mistään vieraasta Jumalasta. Raamatussa meidät kohtaa sama Jumala, joka on jo luonut koko maailman ja meidät.

Siis: Koko minun henkilökohtaisen olemassaoloni takana oleva salaisuus eli minun Luojanı, hän haluaa kohdata minut uudella tavalla tässä Aabrahamissa alkaneessa pelastushistoriassa. Luoja on minulle ja kaikille kansoille hämärästi tuttu luonnon kauneudesta, jopa minun omasta olemassaolostani. Tämä sama Luoja, joka on lähempänä minua, kuin minä itse, tämä sama Luoja ottaa minuun Raamatun ja varsinkin sen päähenkilön Jeesuksen kautta henkilökohtaisesti yhteyttä.

Aabrahamin ja Jeesuksen Jumala Herra, hän on pohjimmiltaan sama Korkein Jumala, kuin kaikkien kansojen hämärästi tuntema Luoja. Erona on vain se, että ilman pelastushistoriaa ja Jeesusta Jumalaa ei voi tuntea henkilökohtaisesti, omana Vapahtajana, niinkuin Aabraham hänet tunsı.

Tässä yhteydessä voi jälleen siteerata Paavalin puhetta Ateenan Areiopagilla, vaikka sitä on jo pariin kertaan näillä luennoilla siteerattu:

Niin Paavali astui keskelle Areiopagia ja sanoi: "Ateenan miehet, minä näen kaikesta, että te suuresti kunnioitatte jumalia. Sillä kävellessäni ympäri ja katsellessani teidän pyhiä paikkojanne minä löysin myös alttarin, johon oli

kirjoitettu: 'Tuntemattomalle jumalalle'. Mitä te siis tuntemattanne palvelette, sen minä teille ilmoitan. Jumala, joka on tehnyt maailman ja kaikki, mitä siinä on, hän, joka on taivaan ja maan Herra, ei asu käsillä tehdyissä tempeleissä, eikä häntä voida ihmisten käsillä palvella, ikäänkuin hän jotakin tarvitsisi, hän, joka itse antaa kaikille elämän ja hengen ja kaiken. Ja hän on tehnyt koko ihmissuvun yhdestä ainoasta asumaan kaikkea maanpiiriä ja on säätänyt heille määrättyt ajat ja heidän asumisensa rajat, että he etsisivät Jumalaa, jos ehkä voisivat hapuilemalla hänet löytää - hänet, joka kuitenkin ei ole kaukana yhdestäkään meistä; sillä hänessä me elämme ja liikumme ja olemme, niinkuin myös muutamat teidän runoilijoistanne ovat sanoneet: 'Sillä me olemme myös hänen sukuansa'. Koska me siis olemme Jumalan sukua, emme saa luulla, että jumaluus on samankaltainen kuin kulta tai hopea tai kivi, sellainen kuin inhimillisen taiteen ja ajatuksen kuvailema. Noita tietämättömyyden aikoja Jumala on kärsinyt, mutta nyt hän tekee tietäväksi, että kaikkien ihmisten kaikkialla on tehtävä parannus. Sillä hän on säätänyt päivän, jona hän on tuomitseva maanpiirin vanhurskaudessa sen miehen kautta, jonka hän siihen on määrännyt; ja hän on antanut kaikille siitä vakuuden, herättämällä hänet kuolleista." Kuullessaan kuolleitten ylösnousemuksesta toiset ivasivat, toiset taas sanoivat: "Me tahdomme kuulla sinulta tästä vielä toistekin". (Apt 17)

Onko siis esim. islaminuskoisten Allah ja meidän Jumalamme sama Jumala. Toisaalta on. Molemmissa on kyse Korkeimmasta Jumalasta, Luojasta. Jos ajattelemme yleistä ilmoitusta, me ja muslimit ajattelemme Jumalasta aika samalla tavalla.

Silti on vain yksi tie Isän luo

Mutta toisaalta islamin Jumala ja kristinuskon Jumala eivät ole sama. Jeesus on opettanut meille, että Jumalan kanssa me voimme olla tekemisissä yksin hänen kauttaan.

Minä olen tie totuus ja elämä. Ei kukaan tule Isän luo muutoin kuin minun kauttani. (Joh xx)

Mutta Jeesus huusi ja sanoi: "Joka uskoo minuun, se ei usko minuun, vaan häneen, joka on minut lähettänyt. Ja joka näkee minut, näkee hänet, joka on minut lähettänyt. Minä olen tullut valkeudeksi maailmaan, ettei yksikään, joka minuun uskoo, jäisi pimeyteen." (Joh 12:44-46)

Tämä tarkoittaa sitä, että vailla Jeesusta ihminen jää jumalasuhteensa kannalta pimeyteen; siitä huolimatta, että uskoisi häneen Luojana ja Korkeimpana. Siksi islamin ja kristinuskon Jumala ei loppujen lopuksi kuitenkin ole sama Jumala.

Tästä huolimatta kristitty voi kunnioittaa islaminuskoisen hartautta, ehkä jopa rukoilla Korkeinta yhdessä hänen kanssaan. Ajatelkaa, että Abram maksoi El Eljonin papille uskonnollisen veron. Hän tahtoi sanoa: hän, jota sinä palvelet nimellä Korkein Jumala, hän on ilmestynyt minulle nimellään Jahve. Vastaavalla tavalla kristitty voi alkaa todistuksensa muslimille siitä, mitä he molemmat tuntevat Jumalasta Luojana.

Mutta kun keskustelua käydään rehellisesti, aika nopeasti erot tulevat vastaan. Jos siinä, että islaminuskoisten mukaan Jeesusta ei tapettu ristillä. Heidän mielestään ristillä kuoli Juudas Iskariot.

Tämä kertoo, kuinka erilainen heidän Jumalansa loppujen lopuksi kuitenkin on kuin se Jumala, joka ilmoitti itsensä Jeesuksessa. Me kristityt tiedämme, että Luojamme ei ole ainoastaan korkea ja kunnioitettava Luoja, vaan myös Jumala, joka on kärsinyt, kuollut ja ylösnoussut luotujensa puolesta.